

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Medya Seçimi Kriterleri ve Sections Modeli ile Benzerlikleri

Hacer Hicret Medet ¹

Muhammed Ali Yazıbaşı ²

Öz

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenleri kalıcılığı arttırmak, verimli öğrenmeyi sağlamak, öğrencilerin dikkatini çekmek gibi sebeplerle derslerinde eğitsel medya kullanmaktadır. Eğitsel Medya doğru zamanda doğru kişilerce doğru kişilere kullanıldığı sürece etkili olmaktadır. Bu sebeple eğitsel medya kullanımının öneminin yanında eğitsel medya seçimi de büyük öneme sahiptir. Tony Bates bu konuda eğitsel medya seçimi ve uygulamasını kapsayan birtakım kriter ve sorulardan oluşan Sections modelini tasarlamıştır. Bu model birtakım sorular ile öğretmenlerin eğitsel medya seçimini doğru ve etkili şekilde yapmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu çalışma eğitsel medya seçiminde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin öncelik verdikleri hususları belirleyerek, bu hususların Sections modeli ile örtüştüğü noktaları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi, durum çalışması deseni, yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak nitel bir yaklaşım benimsenmiştir. Araştırma sonucunda örneklem grubunun eğitsel medya seçerken dikkat ettikleri öğrencinin hazır bulunuşluğu, dikkat çekiciliği, konuya uygunluk, kullanımının kolay olması kriterleri Sections modelinin öğrenci, kullanım kolaylığı ve öğretim süreci aşamaları ile benzer olduğu görülmüştür. Bu bağlamda katılımcıların ifadelerinden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin Tony Bates'ın belirlemiş olduğu eğitsel medya seçim rehberindeki bazı noktaları eğitsel medya seçimi için kullandığı sonucuna ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Din Öğretimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni, Eğitsel Medya, Sections Modeli

Medet, Hacer Hicret - Yazıbaşı, Muhammed Ali. "Din Kültürü Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Medya Seçimi Kriterleri ve Sections Modeli ile Benzerlikleri". *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 8/4 (2024), 621-640. <https://doi.org/10.32711/tiad.1496198>.

Geliş Tarihi	06.06.2024
Kabul Tarihi	24.10.2024
Yayın Tarihi	31.12.2024
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

¹ Uzman, Ankara, Türkiye, hacermedet@gmail.com, ORCID: [0009-0006-9183-276X](https://orcid.org/0009-0006-9183-276X)

² Doç. Dr, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, muhammedaliyazibasi@hotmail.com, ORCID: [0000-0003-0369-1217](https://orcid.org/0000-0003-0369-1217)

Religious Culture and Moral Knowledge Teachers' Criteria for Educational Media Selection and Similarities with Sections Model

Hacer Hicret Medet ¹

Muhammed Ali Yazıbaşı ²

Abstract

Religious Culture and Ethics Teachers use educational media in their lessons to enhance retention, ensure efficient learning, and capture students' attention. Educational media is effective as long as it is applied to the right individuals at the right time. Therefore, the selection of educational media, in addition to its usage, holds great importance. Tony Bates has designed the Sections model, which consists of a set of criteria and questions that encompass the selection and application of educational media. This model aims to help teachers make the right and effective choices when selecting educational media. This study aims to identify the priorities of Religious Culture and Ethics teachers in the selection of educational media and to reveal the points where these priorities align with the Sections model. A qualitative approach was adopted in the research, using the semi-structured interview technique. The study's findings indicate that the criteria considered by the sample group when selecting educational media—such as student readiness, attention-grabbing, relevance to the subject, and ease of use—are similar to the student, ease of use, and teaching process stages of the Sections model. Consequently, it can be concluded from the participants' statements that the group of Religious Culture and Ethics teachers utilizes certain aspects of Tony Bates' educational media selection guide for their media choices.

Keywords: Education, Religious Education, Religious Culture and Ethics Teacher, Educational Media, Sections Model

Medet, Hacer Hicret - Yazıbaşı, Muhammed Ali. "Religious Culture and Moral Knowledge Teachers' Criteria for Educational Media Selection and Similarities with Sections Model". *Türkiye Journal of Theological Studies*, 8/4 (2024), 621-640. <https://doi.org/10.32711/tiad.1496198>.

Date of Submission	06.06.2024
Date of Acceptance	24.10.2024
Date of Publication	31.12.2024
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

¹ Master, Ankara, Türkiye, hacermmedet@gmail.Com, ORCID: [0009-0006-9183-276X](https://orcid.org/0009-0006-9183-276X)

² Associate Professor, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty Of Theology , The Department Of Religious Education, Ankara, Türkiye, muhammedaliyazibasi@hotmail.com, ORCID: [0000-0003-0369-1217](https://orcid.org/0000-0003-0369-1217)

Giriş

İnsanlık tarihi, önemli değişimler ve gelişmelerle dolu bir süreç olarak görülebilir. Bu çerçevede, toplumlar pek çok dönüşüm yaşamış ve bu dönüşümler, paradigmaları, uygulamaları ve kullanılan araçları da etkilemiştir. Sanayi devrimi sonrası hız kazanan teknolojik gelişmeler, değişim sürecini daha da hızlandırmıştır. Bu nedenle 21. yüzyıl, “bilgi ve teknoloji çağı” ya da “iletişim çağı” gibi isimler ile adlandırılmaktadır.⁵ Bu gelişmelerin sonucu olarak, bazı sistemlerin ve yaklaşımların değişmesi kaçınılmazdır. Eğitim sistemi de bu değişimden etkilenmiş, bu etkileşim, eğitim felsefesinde ve yöntemlerinde değişikliklere yol açarak öğretim stratejilerinin ve eğitsel medyaların daha aktif kullanımını sağlamıştır.

Öğretmenler, eğitim sürecinin bir parçası olmanın yanı sıra, öğretimi planlayan ve düzenleyen kişilerdir.⁶ Okullarda öğretim programını uygulayan ve öğrencilerin öğretim sürecinde karşılaşacağı en önemli eğitim unsuru öğretmendir. Öğretim programı “öğrenci davranışında istenilen değişiklik ya da değişiklikler oluşturmak gereğiyle ayrıntılı olarak oluşturulan planlama” olarak tanımlanır.⁷ Bu program, dersin amaçlarından kullanılacak araç ve gereçlere, yapılacak etkinliklerden dersin değerlendirilmesine kadar geniş bir kapsam içerir. Öğretmenin, öğretim programını hazırlarken “Ne öğreteceğim?”, “Kime öğreteceğim?”, “Ne zaman öğreteceğim?” ve “Nasıl öğreteceğim?” gibi soruları sorarak hedefine netlik kazandırması ve düzenlemesi gerekir.

Öğretmenler “Ne öğreteceğim” sorusuyla ders içeriğini ve konusunu belirler. “Nasıl öğreteceğim?” sorusuyla ise, birçok faktörü dikkate alarak dersin hangi eğitsel medya ile işleneceğine karar verirler. Bu çalışmanın amaçlarından biri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları eğitsel medyaları belirlerken hangi kriterleri göz önünde bulundurduklarını ortaya koymaktır. Öğretmenin eğitsel medya seçimindeki önemli rolü nedeniyle çalışmada onların bilgi ve tecrübelerinden yararlanılmıştır. Eğitsel medya seçiminde Sections modeli dışında başka modeller de mevcuttur. Ancak diğer modeller, eğitsel medya seçimini de içeren öğretim tasarımı modelleri olarak değerlendirilebilirken, Sections modeli doğrudan eğitsel medya türünü seçmeye yönelik kriterler sunan bir modeldir. Çalışmamızda öğretmenlerin eğitsel medya seçimini nasıl gerçekleştirdiklerine odaklandığımız için Sections modeli tercih edilmiştir.

Bu çalışmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin eğitsel medya seçiminde nelere dikkat ettikleri, hangi tür eğitsel medyaları kullandıkları incelenmiştir. Dr. Tony Bates’ın (d. 1942) hem çevrimiçi hem yüz yüze eğitimde eğitsel medya seçimi için öne sürdüğü Sections modeli ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin bu konudaki tecrübe ve deneyimlerinden yola çıkarak benzer noktaları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Literatür incelendiğinde eğitsel medya alanında yapılan çalışmaların eğitsel medya kullanımına odaklandığı görülmektedir. Eğitsel medyanın doğru kişiye doğru zamanda uygulanmasının önemi göz önünde bulundurulduğunda eğitsel medya seçimi alanında yapılacak çalışmaların önemi daha iyi anlaşılacaktır.

⁵ Nebiye Konuk - Selime Güntaş, “Sosyal Medya Kullanımı Eğitimi Ve Bir Eğitim Aracı Olarak Sosyal Medya Kullanımı”, *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries* 3/4 (31 Ağustos 2019), 3.

⁶ Halil Tekin, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Ankara: Yargı Yayınevi, 2016).

⁷ Tekin, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, 8.

1. Eğitsel Medya

Eğitim yaşamın temel gereksinimlerinden birisi olmamakla birlikte en önemlilerindedir. İnsan, nesnelere kullanma ve araçlar üretme yeteneğine sahip tek varlıktır. Onu diğer canlılardan ayıran temel özellik, akıl sahibi olması, kavrama yetisi ve araç kullanabilme becerisidir. Eğitim aracılığıyla, insan bir önceki neslin edindiği bilgi ve becerileri kazanır. Bu, insan gelişimi için hayati bir öneme sahiptir. Ayrıca, araç kullanma yetisinin eğitimin kalitesini artıracak şekilde kullanılması büyük önem taşır.

Eğitim sürecinin sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi, bireyde davranış değişikliği oluşturabilmesi, öğrenmeyi kolaylaştırabilmesi ve öğretimin kalıcılığını artırabilmesi için derslerde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu amaçlarla teknolojik araçların geliştirilmesi ve kullanılması eğitsel medyanın oluşumunu sağlar. Eğitsel medya, yeni bir kavram değildir. İçerisinde teknolojinin kullanılması onun yalnızca son dönemlerde teknolojik gelişme ve internet altyapısına aitmiş gibi gösterse de aslında eğitsel medya daha geniş bir araç yelpazesine sahiptir.

Eğitsel medya kavramı pek çok isimlendirme ile benzer kullanılmıştır. Eğitsel medya, öğretim materyali ve öğretim teknolojisi kavramları eğitim alanında farklı işlevlere sahip olup, bu terimlerin kullanımında çeşitli tanımlar ve yaklaşımlar öne sürülmüştür. Öğretim teknolojisi, bireyin bilgi aktarmak için kullandığı her türlü aracın bilgisini ve bu araçların etkili kullanımını ve felsefi temeli kapsarken, öğretim materyali ise doğrudan öğrenme sürecini desteklemek ve kolaylaştırmak amacıyla kullanılan somut araçları ifade etmektedir.⁸

Tony Bates'ın tanımlamasına göre, eğitsel medya olarak adlandırılan araç-gereçler, öğretim materyali kavramı ile açıklanabilir. Öğretim teknolojisi ise daha geniş bir kavramdır ve yalnızca araçları değil, aynı zamanda bu araçların eğitim süreçlerindeki etkili kullanımını da içeren felsefi bir alanı kapsamaktadır.⁹ Bu anlamda, teknoloji kavramı, tek başına bir anlam taşımaz; ancak eğitim sürecine entegre edildiğinde anlam kazanmaktadır. Bates, eğitimde medyanın daha karmaşık bir yapı olduğuna dikkat çeker ve medyanın iki tür müdahaleye ihtiyaç duyduğunu belirtir. Birincisi, mesajın oluşturulması, ikincisi ise bu mesajın yorumlanmasıdır.¹⁰ Bu bağlamda, teknoloji, medyanın bu süreçlerde kullanılan yardımcı öğelerinden biri olarak işlev görmektedir.

Öğretim materyali ise, dersin hedefine ulaşmak için çeşitli araçlardan faydalanarak dersin işleniş sürecini kapsar. Bu araçlar, basitten karmaşığa birçok aracı içerir; tahta kaleminden bilgisayara kadar geniş bir yelpazede yer alabilir. Örneğin, beyaz tahta bir öğretim teknolojisi/araçken, bu tahtayı ders materyali veya eğitsel medya haline getiren unsur, öğretmenin tahta kalemiyle tahtaya dersle ilgili bilgi aktarmasıdır.¹¹ Bu örnek, teknoloji ile öğretim materyali arasındaki ilişkiyi somutlaştırmak açısından önemli bir farkındalık sunmaktadır. Öğretim materyali ve eğitsel medya arasındaki temel ortak nokta, öğrenme sürecinde öğrencilere somut ya da dijital araçlarla destek sağlamaktır. Yine öğretim materyali ve eğitsel medya arasındaki temel fark öğretim materyalinin

⁸ Ali Baltacı, "İslam Eğitim Tarihinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Kullanımı: Tarihsel Bir Analiz", *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12 (31 Aralık 2018), 79; Tony Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, çev. Esra Öztürk - Zeki Tuman (Ankara: Açık Mektep, 2020), 272.

⁹ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, 272.

¹⁰ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, 273.

¹¹ Tuğba Yanpar Yelken, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2017), 15.

direkt olarak dersle ilgili olması gerekirken eğitsel medyanın daha geniş bir alana sahip olmasıdır.

Bu fark ve benzerlikler ışığında eğitsel medya, öğrenmeyi kolaylaştırmak, somutlaştırmak ve desteklemek gibi amaçlarıyla kullanılan araçlardır. Bu amaçlar doğrultusunda eğitsel medya öğrencinin ilgisini çeker, motivasyonunu artırır ve unutmayı azaltır. Bu kullanım doğallaşan bir eğitim imkânı sağlar. Öğrenci bu doğallaşan eğitim ortamında eğitimin hedeflemiş olduğu davranışa yaparak yaşayarak ulaşır.¹² Öte yandan her öğrencinin öğrenme süreci farklıdır. Bütün öğrencileri kapsayacak tek bir öğrenme yöntemi yoktur.¹³ Bu nedenle derslerde tüm öğrencilere hitap edebilecek çeşitli yöntemler tercih edilmektedir. Eğitsel medya, sınıfta çoklu öğrenme ortamları sağlar. Bu avantajların yanı sıra, eğitsel medya kullanımı, öğretim sürecinin daha verimli ve eğlenceli geçmesini sağlar. Öğretim sürecinin eğlenceli olması da öğrenme isteğini artırır.

Yapılan araştırmalar sonucu insanlar okuduklarının yüzde onunu, duyduklarının yüzde yirmisini, gördüklerinin yüzde otuzunu hem görüp hem duyduklarının yüzde ellisini, hem görüp hem duyup hem de söylediklerinin yüzde seksenini, bunların üçü ve dokunduklarının ise yüzde doksanını hatırlamaktadırlar.¹⁴ Derslerde kullanılan eğitsel medyalar ile öğrencilerin eğitim sırasında kullandıkları duyu organları artırılarak eğitimin kalıcılığı hedeflenmektedir. Bir deneyimi yazılı olarak anlatmak ile bu deneyimi bilgisayar oyunu ile tecrübe etmek veya sesli olarak dinletmek arasında farklar vardır. Örneğin, zekât konusunu matematiksel hesaplamalarla, bir animasyonla veya kitaptan okutarak öğretmek mümkündür. Dolayısıyla öğretmenin aynı konuyu farklı şekillerde öğretme imkânı bulunmaktadır.

Eğitsel medyanın kullanımı için en önemli kişi öğretmendir. Eğitsel medyayı bulan, tasarlayan ve sınıfa getirecek olan kişidir. Öğretmen etkili bir öğretim yapmak için eğitsel medya kullanabilir. Bir öğrenci, öğretmenin izni olmadan sınıfa eğitsel medya getirmez, ancak öğretmenin getirdiği eğitsel medyadan faydalanabilir. Öte yandan teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin teknolojik araçların doğru çıktılar sağlaması ve sağlıklı eğitimin gerçekleşmesi için öğretmenin rehberliğine ihtiyaç duyulacaktır. Bu nedenle etkili öğrenme ve eğitsel medya kullanımında öğretmenler kilit bir rol üstlenmektedir. MEB'in Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri raporunda, mesleki beceriler başlığı altında öğretmenler için "kazanımlara uygun materyalleri hazırlar" maddesi bulunmaktadır.¹⁵ Derslerde kullanılacak medyalar müfredat aracılığıyla belirlenmiş olsa da öğretmenin çabasına kalması bir zayıflık göstergesidir. Bu alanda çalışacak özel istihdamların yapılması eğitim kalitesini arttıracaktır.

Bireye verilecek eğitim, eğitimin hedefi, kazandırılacak bilgi ve beceriler gün geçtikçe değişmektedir.¹⁶ Bilginin kendisi de sürekli gelişim gösteren bir süreçtir. Bilginin değiştiği bir ortamda, onun elde edilme yöntemlerinin ve stratejilerinin de değişmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle çağın şartlarına uygun yeni yöntemler ve uygulamalarla eğitimi revize etmek gerekmektedir. Eğitimin kalitesini arttırmak için kullanılan araç ve

¹² Ramazan Sever, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2017), 29.

¹³ Özcan Demirel - Eralp Altun (ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2012), 29.

¹⁴ Özcan Demirel, *Öğretme Sanatı* (Pegem Akademi Yayıncılık, 2006), 59.

¹⁵ M.E.B, *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri* (2017).

¹⁶ Zuhâl Cafoğlu (ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* (Ankara: Grafiker Yayınları, 2007), 15.

gereçler de çağın şartlarına göre değişmekte ve gelişmektedir. Günümüzde gelişen teknoloji eğitime büyük fırsatlar sunmaktadır. Ancak bu fırsatları değerlendirebilmek için bazı yetkinliklere sahip olmak gerekir. Aynı zamanda öğretmenler eğitsel medya seçiminde özellikle teknoloji kullanımı noktasında kararsızdır. Yeni gelişen teknolojilerin uygunsuz kullanımları ve kontrol edilemez yönlerinden kaynaklanan çekinceler yaşamaktadırlar.¹⁷ Bu nedenle öğretmenlerin kararsızlığını giderecek ve doğru eğitsel medya seçimini kolaylaştıracak kapsayıcı modellerin ortaya konulması gerekmektedir.

Eğitsel medyalar kendilerine özgü özellikleri bulunan araçlardır.¹⁸ Bu pedagojik farklar dikkate alınarak sınıf için en uygun eğitsel medya seçilmeye çalışılmalıdır. Örneğin, İslam Tarihi anlatırken tarihi bir harita kullanmak öğrencinin zihninde mekanları somutlaştırabilirken, başka bir derste harita kullanmak aynı etkiyi yaratmayacaktır. Kur'an-ı Kerim dersinde öğrencinin doğru telaffuz yapması amacıyla işitsel medya kullanılabilir. Ancak başka bir derste aynı eğitsel medya istenilen çıktılara ulaşmada yeterli olmayabilir. Bu nedenle eğitsel medya ne kadar iyi tasarlanmış olursa olsun doğru yerde ve doğru kişilere doğru kişi tarafından uygulanmadığında eğitime katkısı sınırlı olacaktır.

Tony Bates eğitsel medyayı altı grupta incelemektedir; yüz yüze öğretim, metin, durağan görsel (fotoğraf, resim, karikatür), ses (müzik, konuşma), video, çoklu sosyal ortamlar (animasyon, simülasyon, sanal gerçeklik). Bates yüz yüze eğitimin kendine ait özellikler barındıran bir medya türü olduğunu belirtmiştir. Ancak bu çalışmada yüz yüze eğitimde kullanılacak medya türlerinin etkisini araştırdığı için yüz yüze eğitim ayrı bir medya türü olarak değerlendirilmemiştir. Bu başlıklardan hareketle literatür ile Bates'ın kategorileri şu şekilde eşleştirilebilir; metin kategorisi yazılı eğitsel medya, durağan görsel kategorisi görsel eğitsel medya, ses kategorisi işitsel medya, video kategorisi hem işitsel hem görsel eğitsel medya, çoklu sosyal ortamlar kategorisi ise bilgisayar, mobil araçlar ve çoklu sosyal ortamlar olarak ifade edilebilir.

2. Sections Modeli

Tony Bates, Sections modelini tasarlayan eğitim teknolojileri uzmanı olarak tanınır. Sheffield Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlayan Bates, Londra Üniversitesi Goldsmiths Yüksekokulu'nda yüksek lisans yapmış ve Londra Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde doktora derecesini elde etmiştir. İngiltere Açık Üniversitesi'nde yirmi yıl boyunca çalışmış ve bu kurumdan Eğitsel Medya Araştırmaları Profesörü unvanıyla ayrılmıştır. Kanada'da bulunan British Columbia Üniversitesi'nde ilk çevrimiçi derslerin geliştirilmesinde önemli rol oynamıştır. 65 yaşında emekli olduktan sonra dijital öğrenme alanında danışmanlık hizmeti sunmuş ve birçok üniversiteye uzaktan eğitim, çevrimiçi öğrenme gibi alanlarda katkıda bulunmuştur.¹⁹

Bates, eğitim teknolojileri alanında yaptığı çalışmalarla tanınır ve eğitsel medya türü seçimi için bir rehber olan Sections modelini geliştirmiştir. Bu modeli içeren "Dijital Çağda Öğretim" kitabı e-kitap olarak yayımlanmış ve Türkçeye çevrilmiştir.²⁰ Bu eserin yanı sıra, eğitimde teknoloji, uzaktan eğitimde teknoloji, açık öğrenme ve uzaktan eğitim alanlarında da birçok eseri bulunmaktadır.

¹⁷ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, 260.

¹⁸ Sever, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, 29.

¹⁹ "Dr. Tony Bates ile Covid-19 sonrası açık üniversitelerin rolü ve geleceği konuşuldu" (Erişim 04 Haziran 2024).

²⁰ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*.

Yapılan araştırmalar, eğitsel medya kullanımının dersin etkisini ve kalıcılığını artırdığını göstermektedir.²¹ Ancak, dersin kalıcılığını artıran tek unsur eğitsel medya değildir. Eğitsel medya seçimi ve etkin kullanımı, kalıcılığı artıran diğer unsurları oluşturmaktadır.²² Bu nedenle, derslerde kullanılan eğitsel medya tek başına yeterli olmayacaktır. Eğitsel medya kullanımını arttırmak için yapılan çalışmaların yanı sıra eğitsel medya seçimini kolaylaştıracak ve doğru tercihi yapmayı sağlayacak çalışmaların da yapılması gerekmektedir.

Bu konuda yapılan çalışmalar bir eğitsel medyanın nasıl hazırlanması gerektiğine odaklanmıştır.²³ Ders saatleri ve öğretmenlerin diğer meşguliyetleri göz önünde bulundurulduğunda ders hazırlığı için öğretmene ek bir zaman verilmemesi, eğitsel medya hazırlamak gibi zaman ve uğraş gerektiren bir konuyu zorlaştırmaktadır. Bu durumda öğretmenler, medya türü seçiminin yanında, mevcut bir eğitsel medyayı kullanmak istediklerinde yol gösterici bir rehber modele ihtiyaç duymaktadır.

Derslerde eğitsel medya kullanımının ne kadar önemli olduğu birçok eğitimci tarafından vurgulanan bir durumdur. Ancak eğitsel medyanın nasıl seçileceği konusunda yapılan çalışmalar oldukça azdır.²⁴ Seçim konusunda öğretmenler genellikle kendi başlarına bırakılmaktadır. Her eğitsel medyada farklı pedagojik özelliklerin olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu alanda yapılan çalışmaların çoğalmasında önem taşımaktadır.

Nasıl bir eğitim verileceği planlanmadan önce hedef ve sonuçlar belirlenmelidir.²⁵ Eğitimde plan yapmak öğretim faaliyetlerinin nasıl yürütüleceğinin önceden belirlenmesidir. Bu plan, hangi hedefe yönelik hangi yöntemlerin ve metotların kullanılacağını belirlemeyi içeren süreçtir. Hedefini belirleyen öğretmen bu hedefe hangi uygulamaları kullanarak ulaşacağı sorusu ile karşılaşır. Bu hem öğretme faaliyetini gerçekleştirmek hem de davranış değişikliğini oluşturmak için çok önemli bir sorudur. Bu soru karşısında öğretmenin eğitsel medyayı doğru ve kolay bir şekilde seçebilmesi için bir modelin bulunması gereklidir.

1970 ve 2000 yılları arasında öğretim teknolojisini inceleyen Ely “öğretim teknolojisi henüz bir disiplin değildir” sonucuna ulaşmıştır.²⁶ Bu durumun hala geçerliliği düşünüldüğünde bu alanda sistemli bir eğitsel medya seçim yönteminin olmaması daha iyi anlaşılacaktır. Tony Bates ise bu alanda ilk olarak Actions modelini ortaya koymuştur. Ancak bu model uzaktan eğitim için eğitsel medya seçimi ve uygulama modelidir. Bates, bu modeli geliştirerek hem uzaktan eğitim hem de yüz yüze eğitim ihtiyacını karşılayacak olan Sections modeline dönüştürmüştür. Sections modeli eğitsel medya seçimi ve uygulaması için rehber bir modeldir.²⁷ Bu model, derslerde hangi tür eğitsel medya ve teknolojinin kullanılacağı konusunda ölçütler sunar. Model, dijital çağın

²¹ Bilal Yorulmaz, “Teknoloji Destekli Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinin Öğrenci Başarısı ve Kalıcılığına Etkisi”, *Değerler Eğitimi Dergisi* 3/10 (01 Temmuz 2005), 113-138; Sever, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*; Demet Alpar vd., “Öğrenci Merkezli Eğitimde Eğitim Teknolojileri Uygulamaları”, *HAYEF Journal of Education* 4/1 (23 Mart 2012).

²² Muhammed Emin Yaşlı, *Ortaöğretim Kurumları 9. Ve 10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Nitelikli Materyal ve Verimliliğe Olan Etkisi (Konya İl Merkezi Örneği)* (Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2007), 20.

²³ Adem Güneş, “Din Eğitiminde Materyal Kullanımı”, *Din Eğitimi* (İstanbul: Lisans Yayıncılık, 2021); Komisyon, *Pedagojik Formasyon İçin Öğretim İlke Ve Yöntemleri* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2017).

²⁴ Sever, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*; Yanpar Yelken, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*.

²⁵ Bertrand Russell, *Eğitim Üzerine*, çev. Alişan Uğur (Cem Yayınevi, 2020), 35.

²⁶ Yanpar Yelken, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, 11.

²⁷ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, 370.

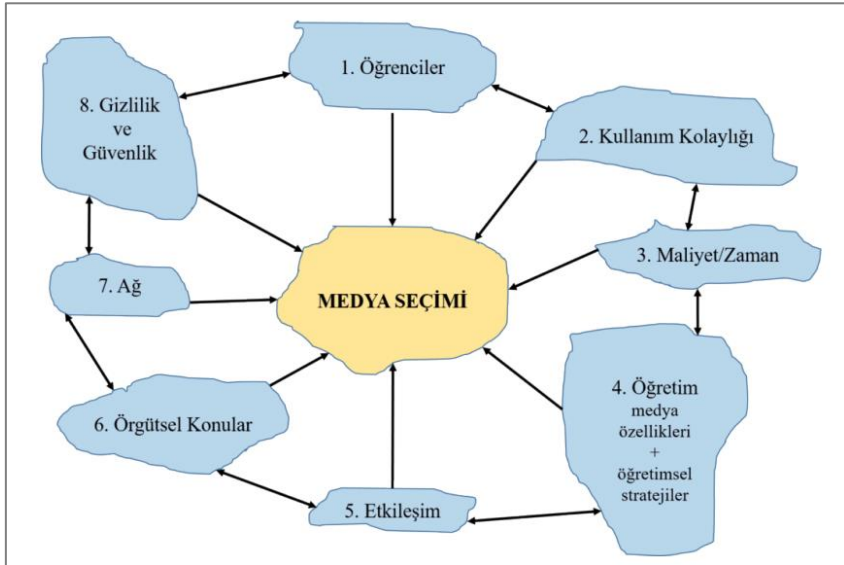

getirdiği imkanları kullanarak öğretim sürecinde teknoloji ile öğrencilerin buluşmasının öğrenme eylemine katkı sağlayacağını vurgulamaktadır. Bates, bu model ile öğretmenlere, öğrenme ortamında kullanacakları medya aracına karar verme sürecinde bir takım kriter ve sorular çerçevesinde rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Sections modeli temelde yükseköğretimde öğretim üyeliği görevini icra eden öğretmenler ve ortaöğretimde öğretmenlik yapan eğitimcilere hitap etmektedir. Ancak kurumların sağladığı imkanlar ve ders hakkında daha fazla bireysel karar alma yetkisi yükseköğretimde daha fazla olduğu için, model yükseköğretimde daha etkin kullanılabilirken ortaöğretimde belli noktalarda bu durum kısıtlayıcı olabilir.

Eğitsel medya alanında model geliştirmek, geniş kapsamı nedeniyle belirli zorlukları beraberinde getirir. Sections modeli, bu zorlukları dikkate alarak oluşturulmuş bir modeldir. Eğitsel medya seçimi yalnızca tek bir boyuta odaklanmamalıdır. Medyanın sadece pedagojik özelliklerine odaklanmak, başka önemli faktörlerin göz ardı edilmesine yol açabilir. Örneğin, eğitsel medyanın pedagojik niteliklerine odaklanmak ancak mali boyutunu ihmal etmek, öğrencilerin bu medyaya erişimini engelleyebilir. Bu nedenle, eğitsel medya seçiminde sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler de göz önünde bulundurulmalıdır. Bates, bu çeşitli hususları bir arada değerlendirerek Sections modelini geliştirmiştir.

Bates'e göre; medya ve teknoloji seçimi birbiriyle etkileşim halinde olan birçok değişkeni içerir.²⁸ Bates, bu değişkenleri dikkate alarak medya türü seçimi için sekiz ana değişken belirlemiştir. Sections modeli bu değişkenlerin İngilizce baş harfinin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur (student, ease of use, cost, teaching functions, interaction, organisational issues, networking, security and privacy). Bu model öğretmenlere eğitsel medya seçimini bu başlıklara dikkat ederek yapmalarını önermektedir.

Şekil 1. Sections Modeli

²⁸ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, 421.

Sections modelinin dikkate aldığı bu sekiz faktör, eğitim bilimlerindeki bazı temel verilere paralel olarak ilerlemektedir. Örneğin, Şendağ (2019) çalışmasında öğretim hedefleri, öğrenci özellikleri, öğretmen nitelikleri, öğretim yöntemleri ve öğretim ortamının önemine vurgu yapmaktadır. Çelik (2016) de gerçekleştirdiği çalışmasında öğretim hedefleri, öğretim yöntemleri, öğrenci profili, öğretmen nitelikleri, öğretim ortamı, araç-gereç özellikleri ve kısıtlamalarını ele almıştır. Sever (2017) ise öğretim ve öğrenme süreçlerinde materyal seçimini, öğretim hedefleri, öğrenci profili, konu alanının özellikleri, öğretmen nitelikleri, öğretim ortamı, yöntem ve teknik faktörlerine dayanarak belirlemiştir. Yanpar Yelken (2017) materyal seçimini yöntem, teknik ve materyal seçimi olarak sıralayıp materyal seçiminde yönteminin önemli olduğunu vurgulamıştır. Materyal seçiminin üç aşamasını; “öğrenme işlemleri için en uygun yöntemin seçilmesine karar verilmesi, yöntemin uygulanmasını sağlayacak bir medya formatının seçilmesi, medya formatı içinde seçilmiş, düzenlenmiş ya da tasarlanmış özel materyalin seçimi” olarak belirlemiştir. Bu faktörler, Bates’in Sections modelinde belirlediği değişkenlerle uyum içindedir. Bates (2020) Sections modeli, eğitsel medya seçiminde öğrenciler, kullanım kolaylığı, maliyet, öğretim süreci, etkileşim, kurumsal konular, ağ oluşturma, güvenlik ve mahremiyet gibi sekiz kritik faktöre odaklanarak gerekliliğini vurgulamaktadır.

Bu sekiz başlık (öğrenciler, kullanım kolaylığı, maliyet, öğretim süreci, etkileşim, kurumsal konular, ağ oluşturma, güvenlik ve mahremiyet) değerlendirildikten sonra öğretmen hangi eğitsel medyanın kullanılacağına karar vermek için hazır hale gelir. Eğitimde kesin sonuçlar olmadığı için, eğitsel medya seçiminde doğru kararlar vermek için tümevarımsal bir yaklaşım gereklidir. Her öğretmenin durumu farklı olduğundan, matematiksel verilerle mutlak sonuçlara ulaşamaz. Bu nedenle, bütün faktörler değerlendirildikten sonra sezgisel ve tümevarımsal bir muhakeme yapılması önemlidir. Eğitsel medya seçimi için araştırmaya başlamak isteyen öğretmen, aklında olan teknolojileri belirleyebilir ve Sections modelinin başlıklarını ve sorularını değerlendirerek karar sürecini ilerletebilir. Bu süreci birkaç kez tekrarladıktan sonra öğretmen, daha hızlı ve doğru karar verebilir hale gelecektir.²⁹

3. Yöntem

“DKAB öğretmenlerinin eğitsel medya seçimi kriterleri ve Sections modeli ile benzerliği”ni belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmasına karar verilmiştir. Nitel araştırma, insanların nasıl anladıkları ve anlamlandırdıklarını belirlemek için ideal bir yöntemdir. Bu nedenle nitel araştırmacılar, olguları doğal ortamlarında anlamaya ya da yorumlamaya çalışırlar.³⁰ Aynı zamanda nitel araştırma teorilerin sınanabileceği bir araştırma türü olarak kabul edilir.³¹ Bu bağlamda bir modelin uygunluğunu değerlendirmek için nitel araştırma yöntemi uygun bir tercih olabilir. Nitel araştırma, bir olaya veya duruma bireylerin veya grupların atfettikleri anlamları ortaya koymaya çalışır.³² Aynı zamanda araştırma yöntemi seçilirken araştırma deseni ve stratejileri göz önünde bulundurulmalıdır.

²⁹ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, 419.

³⁰ Sharan B. Merriam, *Nitel Araştırma Deseni ve Uygulama İçin Bir Rehber*, ed. Selahattin Turan, çev. Kolektif vd. (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2009), 13.

³¹ David Scott - Marlene Morrison, *Eğitim Araştırmasında Temel Fikirler ve Kavramlar*, çev. Ümit Tatlıcan (İstanbul: Sentez Yayınları, 2016), 216.

³² John W. Creswell, *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*, çev. Selçuk Beşir Demir (Ankara:

Bu tanımlar ışığında, yorumlama ve anlama odaklı nitel araştırma, DKAB öğretmenlerinin eğitsel medya seçimindeki kriterleri belirleyerek Sections modeli ile benzerliklerini değerlendirmek için idealdir. Çalışmanın araştırma yöntemi nitel araştırmadır ve araştırma deseni durum çalışması olarak belirlenmiştir. Örneklem grubuyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak veri toplanmıştır. Literatür taraması ve görüşme bu çalışmanın veri toplama süreçlerinde kullanılmıştır.

Araştırma grubunu oluşturan 6 DKAB öğretmeni, Ankara'nın Kahramankazan ilçesinde farklı okullarda görev yapmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmacının konuya uygun kişileri örnekleme dahil etmesine imkân tanır.³³ Bu çalışmada, farklı durumlar arasında ortak yönlerin veya farklılıkların tespiti için maksimum çeşitlilik ilkesi benimsenmiştir.³⁴ Maksimum çeşitlilik ilkesi doğrultusunda, farklı okul türlerinden (Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden Kız, Endüstri ve Sağlık Lisesi) öğretmenler seçilmiştir. Kahramankazan ilçesindeki 6 farklı okuldan 6 öğretmenle yapılan görüşmeler, farklı lise türlerinde eğitsel medya seçimi süreçlerini anlamak için önemli veriler sağlayabileceği düşünülmüştür.

Tablo 1. Çalışma Grubu Özellikleri

Katılımcı kodu	Cinsiyeti	Görev yaptığı okul türü	Hizmet yılı
EÖ1	Erkek	Fen Lisesi	31 yıl
KÖ2	Kadın	Anadolu Lisesi	3 yıl
KÖ3	Kadın	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1 yıl
KÖ4	Kadın	Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	3 yıl
KÖ5	Kadın	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	5 yıl
EÖ6	Erkek	Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	20 yıl

Bu çalışmada kullanılan veri toplama aşamasında literatür taraması ve görüşme kullanılmıştır. Literatür taraması, önceki araştırmaların incelenmesiyle çalışmanın arka planını oluşturur ve geçerliliği test eder.³⁵ Görüşme ise en az iki kişi arasında gerçekleşen bir veri toplama sürecidir ve bu çalışmada DKAB öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları, tecrübe ve davranış soruları, bilgi soruları ve varsayımsal (hipotetik) sorulardan oluşmaktadır. Sorular, uzmanlar tarafından gözden geçirilip gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra nihai hale getirilmiştir. Yüz yüze gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler esnasında ses kayıt cihazı kullanılarak bütün bilgiler analiz amacıyla korunması sağlanmıştır.

Veriler toplandıktan sonra ses kayıtları yazıya dökülüp, betimsel ve içerik analizleriyle incelenmiştir. Betimsel analiz, katılımcıların doğrudan görüşlerinin sunulmasını, içerik analizi ise benzer durumların kategorize edilmesini sağlar.³⁶ Bu yöntemlerle elde edilen veriler temalara ayrılarak, öğretmen görüşleri ile literatür karşılaştırılmış ve anlamlandırılmıştır.

Eğiten Kitap, 2017), 4.

³³ Ali Balcı, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler* (Pegem Akademi Yayıncılık, 2015), 104.

³⁴ Kolektif, *Eğitimde Üretim Tabanlı Çalışmalar İçin Nitel Araştırma Yöntemleri*, ed. M. Yaşar Özden - Levent Durdu (Ankara: Anı Yayıncılık, 2016), 91.

³⁵ Özcan Güngör (ed.), *Bilimsel Araştırma Süreçleri Yöntem, Teknik ve Etiğe Giriş* (Ankara: Grafiker Yayınları, 2018), 99-100; Scott - Morrison, *Eğitim Araştırmasında Temel Fikirler ve Kavramlar*, 185.

³⁶ Kolektif, *Eğitimde Üretim Tabanlı Çalışmalar İçin Nitel Araştırma Yöntemleri*, 147-151.

4. Bulgular ve Yorumlar

“Eğitsel medya seçerken sizi etkileyen faktörler nelerdir?” sorusuyla, örneklem grubunun eğitsel medya seçiminde dikkate aldıkları kriterler belirlenmeye çalışılmıştır. Eğitsel medya seçimini etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır; öğretmenlerin kişisel özellikleri, öğrencilerin hazırbulunuşluluğu ve okul imkanları bunlardan bazılarıdır.³⁷ Çalışma grubunun verdiği yanıtlar incelenmiş ve öğretmenlerin ortak olarak vurguladığı dört kriter ortaya çıkmıştır: öğrencinin hazırbulunuşluluğu, dikkat çekicilik, konuya uygunluk ve kullanım kolaylığı.

Öğrencilerin hazırbulunuşluluğu, Sections modelindeki "öğrenci" kriteriyle paralellik gösterirken, kullanım kolaylığı "kullanım kolaylığı" başlığı altında değerlendirilebilir. Dikkat çekicilik ve konuya uygunluk ise ayrı başlıklar altında değerlendirilse de "öğretim süreci" içinde ele alınabilir. Bu bağlamda örneklem grubu eğitsel medya seçimi yaparken sekiz aşamalı Sections modelinin üç maddesini kullandığı sonucuna ulaşılabilir. Kalan beş maddenin bazılarının ise doğal sürecin bir parçası olduğu düşünüldüğünde, örneklem grubu Sections modelinin bazı kriterleri aktif olarak kullanmaktadır denebilir.

Öğretmenlerin belirtmediği beş kriter ise maliyet, etkileşim, kurumsal konular, ağ oluşturma, güvenlik ve mahremiyettir. Bu hususların belirtilmemesinin sebepleri, bu konularda özel olarak sorulmamış olması veya öğretmenlerin bu faktörlere dikkat etmemesi olabilir.

Literatürdeki araştırmalar, örneklem grubunun belirttiği eğitsel medya seçim kriterlerinin din öğretimi yapan birçok öğretmen tarafından benimsendiğini göstermektedir.³⁸ Bu durum, Sections modeli ile paralellik gösteren üç kriterin genel olarak din öğretimi yapan öğretmenler tarafından kabul gördüğünü ortaya koymaktadır. Diğer araştırmalarda bulunan bazı kriterler ise yine Sections modelinin seçim kriterleri ile uyumlu olduğunu göstermektedir. DKAB öğretmenlerinin kriterlerinin Sections modeli ile benzerlik göstermesi, bu modelin DKAB derslerinde de etkili bir şekilde kullanılabileceği şeklinde yorumlanabilir.

4.1. Öğrencinin Hazırbulunuşluluğu

Öğrencilerin farklı öğrenme stilleri vardır, bu da onların değerleri, çevresel etkileri ve deneyimlerinin bir yansımasıdır.³⁹ Öğretim materyali seçimi yaparken öğrencinin demografik özellikleri, hazırbulunuşluluğu, öğrenme stilleri, ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır; çünkü her eğitsel medya her yaş grubuna uygun olmayabilir.⁴⁰

Öğrencinin derse katılımının ve sınıf durumunun eğitsel medya seçimini nasıl etkilediğini vurgulayan EÖ6, “Sınıf durumu, materyali seçerken dediğim gibi çocuğun bütün benliğiyle olaya girmesi gerekiyor” demiştir. EÖ1 ise “...çocukların kendilerinin karşılık olabileceği kendi dünyasında bir karşılık bulabileceği şeyleri derste

³⁷ Baltacı, “İslam Eğitim Tarihinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Kullanımı”, 79.

³⁸ Mehmet Korkmaz, “Din Dersi Öğretmenlerinin Bir Öğretim Materyali Olarak Filmleri Kullanma Durumları”, *Bilimname* 2017/33 (29 Mayıs 2017), 35-66; Nuray Senemoğlu, *Gelişim Öğrenme ve Öğretim* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2020).

³⁹ İsmet Şahin, “Küreselleşme, Dijital Teknoloji ve Eğitim’de Yeni Yaklaşımlar”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 1/4 (01 Aralık 2003), 0-0.

⁴⁰ Betül İnce, *Din Kültürü Ahlak Bilgisi ve İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojisi Ve Materyal Kullanımına İlişkin Görüşleri* (Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021), 29.

kullanıyorum. ...çocuğun ihtiyacı olan şeyi bilmek toplumun ihtiyacı olan şey bilmek ve ona göre bir söylem geliştirmek çok önemli." ifadeleriyle öğrencileri anlamayı ve bu anlayışa dayalı eğitsel medya seçimini önemsedğini belirtmiştir.

Öğrencinin derse isteksiz olduğu durumlarda eğitsel medyanın etkili olamayacağını belirten KÖ4, "Materyal kullanabilmeniz, yapabilmeniz için öğrencinin derse istekli katılımı lazım" şeklindeki ifade etmiştir. Diğer öğretmenler ise eğitsel medya kullanımının öğrenci katılımını artırabileceği görüşündedir. EÖ1, öğrencilerin ilgisini çekecek materyaller seçerek öğrenci merakını artırdığını "Daha çok çocukların duygularını düşünce dünyasına hitap etmesine önem gösteririm.." sözleriyle açıklamıştır. KÖ2, öğrencilerin salt bilgi karşısında zorlandığını vurgulayarak bu hususa önem verdiğini şu şekilde ifade etmiştir: "Kesinlikle çok fazla salt bilgi olmaması gerekiyor materyallerde. Mesela slaytlar özet şeklinde, öğrencilerin tam olarak anlayacağı şekilde bilgileri içermesi gerekiyor. Çünkü çocuklar diğer türlü son derece zorlanıyorlar."

Etkili öğretim, gelişim düzeylerinde farklılıklar olan öğrencileri anlamayı gerektirir.⁴¹ Öğrencilerin her birinin farklı ön bilgi seviyelerine sahip olabileceğini göz önünde bulundurmaktır önemlidir. Bu durum da öğrencilerin farklı öğrenme stillerine sahip olduğunu gösterir. Öğretmenler, öğrencilerin farklı öğrenme stillerini tanıyıp onlara saygı duyarak öğrenme süreçlerini zenginleştirerek etkili öğretim sağlayabilirler.⁴² Öğrenci durumlarını dikkate alarak hazırlanan veya seçilen eğitsel medya, derse katılımı artırabilir ve dersin daha ilgi çekici olmasını sağlayabilir.⁴³

Öğretmenler öncelikle öğrenci hazırbulunuşluğu konusuna dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin öğrencilere karşı duyarlılığını göstermektedir. Eğitsel medya seçimleri incelenirken öğretmenlerin ders kitabını eleştirdikleri görülmüştür. Ders kitabını eleştirdikleri hususların ise öğrencilerin görüşleri doğrultusunda olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, örneklem grubunun öğrenci duyarlılığına sahip olduğu ve eğitsel medya seçimini öğrenci hazırbulunuşluğunu göz önünde bulundurarak yaptığı görülmektedir.

Öğretmenler sınıfın ve öğrencilerin bireysel durumlarının eğitsel medya seçiminde önemli olduğu görüşündedirler. Sections modelinin ilk aşaması "öğrenci" olarak belirlenmiştir. Öğrencileri tanımak ve eğitsel medya seçiminde bu faktörlere göre hareket etmek, etkili bir öğrenme ortamı oluşturmak için kritik öneme sahiptir.⁴⁴ Öğretmenlerin "öğrencinin hazırbulunuşluğu" olarak belirttikleri bu kriter Sections modelindeki "öğrenci" aşamasıyla örtüşmektedir.

4.2. Dikkat Çekiciliği

Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde motivasyonlarını artırmak ve etkili öğrenmeyi sağlamak için başlangıçta dikkatlerini çekmek gereklidir. Öğrencilerin ilgisini çekebilecek materyaller, onların dikkatini toplamalarına ve konuya odaklanmalarına yardımcı olabilir.⁴⁵ Dikkat kavramı, zihnin dış uyaranlardan ayrılarak belirli bir uyarana

⁴¹ Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, 395.

⁴² Aytaç Göğüş - Şebnem Yetke, "Öğretme Yöntemlerinin Çeşitlendirilmesi ile Öğrenci Motivasyonunun Artırılması: İngilizce Dersi Öğretmen Liderliği Örneği", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 27/2 (01 Ağustos 2014), 288.

⁴³ Baltacı, "İslam Eğitim Tarihinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Kullanımı", 80.

⁴⁴ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, 374.

⁴⁵ Komisyon, *Pedagojik Formasyon İçin Öğretim İlke ve Yöntemleri*, 35.

yoğunlaşmasını ifade eder.⁴⁶ Öğrencinin öğrenme düzeyini yükseltmek için dikkati ve seçici algısının konuya odaklanmasını gerektirir.⁴⁷ Öğrencinin derse dikkatini çekmek, öğrenme sürecini kolaylaştırabilir.

Eğitsel medya, öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklerken dersin dinamik kalmasına katkı sağlayan öğretmenin yardımcı araçlarıdır.⁴⁸ Eğitsel medya seçiminde dikkat çekiciliğine önem veren KÖ5, “Öğrencinin daha çok dikkatini çekecek, öğrenciyi ters köşe yapabileceğim, hiç ummadığı anda böyle bir puff etkisi oluşturabilecek şeylere dikkat etmeye çalışıyorum.” demiştir. EÖ6 ise, sınıf içinde akıllı tahtayı kullanarak öğrencilerin dikkatini topladığını ve eğitsel medya seçiminde dikkat çekiciliğine odaklandığını belirtmiştir: “Dikkatini çekmesi gerekiyor... Görmek önemli işitmek de önemli yani biraz da ilgi çekiyor. Ben tahtaya yazsam o kadar ilgi çekmez.”

Örneklem grubunun eğitsel medya seçiminde dikkate aldığı bir diğer kriter ise dikkat çekiciliğidir. Tony Bates, eğitsel medyanın pedagojik nitelikleri göz önünde bulundurularak seçilmesi gerektiğini vurgularken, bu yaklaşım bu çalışmadaki “dikkat çekiciliği” ilkesiyle örtüşmektedir. Sections modelindeki “öğretim süreci” aşaması, bu ilkeyi içermekte olup, öğretim sürecinin planlanması ve uygulanmasında bu kriterin önemini vurgulamaktadır.

Öğretmenlerin eğitsel medya kullanma nedenleri incelendiğinde öğrencinin derse odaklanmasını sağlamak, meraklarını uyandırmak ve dersin ilgi çekicilik düzeyini artırmak amacıyla kullandıkları görülmektedir. Örneklem grubu için eğitsel medyanın, öğrencinin dikkatini çekebilmesi ve böylelikle derse aktif katılımı teşvik etmesi önemlidir. Bu kriter, öğretmenler için eğitsel medya kullanımının temel motivasyonlarından biridir.

Eğitsel medya kullanımının öğrenci ilgisini artırarak dikkatlerini çektiği birçok çalışmada vurgulanmıştır.⁴⁹ Bu çalışmanın örneklem grubu da eğitsel medya tercihlerini bu ilkelere uygun olarak belirlediklerini ifade etmiştir. Korkmaz (2017) filmlerin DKAB öğretmenleri tarafından eğitsel medya olarak seçilmesinde dikkat edilen unsurları incelediği çalışmasında dikkat çekiciliğinin önemini vurgulamıştır. Yine Şahin’in (2015) araştırmasına göre, öğretmenler materyallerin öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekme işlevini görmesi gerektiğini belirtmişlerdir, bu da bu çalışmanın bulgularıyla uyumlu bir durumdur.

4.3. Konuya Uygunluk

Din öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarından oluşur.⁵⁰ Planlama aşaması dersin hedeflerinin belirlendiği ve eğitsel medyaların seçildiği ya da tasarlandığı aşamadır. Öğretim stratejisi ve eğitsel medyalar kazandırılması hedeflenen davranışlara ve konulara uyumlu olmalıdır.⁵¹ Aksi takdirde öğrencinin hedeflenen bilgileri öğrenmesi ve davranışları kazanması mümkün olmaz. Öğretim materyali öğrenme etkinliklerinin

⁴⁶ Ahmet Cevizci, *Eğitim sözlüğü* (İstanbul: Say, 2010), 139.

⁴⁷ Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, 389.

⁴⁸ İnce, *Din Kültürü Ahlak Bilgisi ve İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojisi ve Materyal Kullanımına İlişkin Görüşleri*, 30.

⁴⁹ Yiğit Can Eyüboğlu - Aslı Çelik, “Din Eğitiminde Araç Olarak Müzikal Materyal Tasarımı”, *Akademik Sanat* 17 (31 Aralık 2022), 5; Yaşlı, *Ortaöğretim Kurumları 9. Ve 10. Sınıf Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Nitelikli Materyal Ve Verimliliğe Olan Etkisi (Konya İl Merkezi Örneği)*, 21.

⁵⁰ Süleyman Akyürek, *Din Öğretimi* (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2019), 8.

⁵¹ Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, 423.

etkisini arttırmak, kolaylaştırmak, desteklemek ve geliştirmek için kullanılır.⁵² Bu nedenle, eğitsel medya seçimiyle öğretimin hedeflere ve kazanımlara uygun hale getirilmesi büyük önem taşır.

Ders anlatımında hikayeleri materyal olarak kullanan KÖ2 hikayelerini seçerken müfredatla uyumlu olmalarına dikkat ettiğini belirtmiştir: "...belirlediğim hikayelerin müfredatta alakalı olmasına önem gösteriyorum." Din Öğretimi Genel Müdürlüğü (DÖGM)'nün materyallerini derslerinde aktif olarak kullandığını belirten KÖ3 şunları ifade etmiştir: "Ünite değerlendirme sorularına benzer sorular var. Karşılaştırmalı, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı çocukların da katılabileceği şeyler var. O yüzden en çok onu kullanıyorum ben. Konu ile alakalı olması etkili".

KÖ4 ise bazı eğitsel medyaların kullanımını konu ve müfredat dışı olmaları nedeniyle bıraktığını belirtmiştir: "Ders slaytlarını kullanmıştım ama kitapta çok önemli anlatılması gereken bir noktayı oraya yazmamış." Bu durum, KÖ4'ün slaytları kullanmamasına yol açmıştır. Belirtilen bu nokta konu, müfredat ve kazanımların öğretmenler için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Öğretmenler eğitsel medya seçiminde konunun uygunluğuna büyük önem vermektedir. Bu, ders kazanımlarının öğrencilere daha etkili bir şekilde iletilmesini sağlamak için gereklidir. Bu kriter, Sections modelinin "öğretim süreci" aşaması içerisinde değerlendirilebilir

Eğitimin bir sonraki nesilde anlamını yitirmesi ve bireylere katkı sağlamamasının nedeni öğrenilen 'âtil bilgi'lerin çokluğudur. Bu yüzden öğretim yapılırken çok konu öğretmemek ve öğretilen bilginin tam öğretilmesi iki önemli noktadır.⁵³ Öğretilen bilgilerin tam olarak öğrenilebilmesi için ders içeriğinden, eğitsel medya seçimine kadar bütüncül bir yaklaşım benimsenmelidir. Bu bağlamda, eğitsel medyanın ders konusuyla tutarlı olması önem taşımaktadır.

Öğretmenler derslerini belirli bir programa göre işlerler. Öğrencilerin elde etmeleri gereken hedefler ve kazanımlar bellidir ve bu hedeflere ulaşmak için öğretmenler serbest bırakılmıştır. Bu hedefe bir öğretmen anlatarak, diğeri ise eğitsel oyunlar aracılığıyla ulaşabilir. Temel amaç, hedefe ulaşmak ve derslerin bu hedef doğrultusunda işlenmesidir. Örneklem grubunun bu bilinç düzeyine sahip olduğu gözlemlenmiştir. Eğitsel medya seçiminde konuya uygunluğa verilen önem, bu bilincin bir göstergesidir.

4.4. Kullanım Kolaylığı

Eğitsel medyanın temel amacı, öğrencilere öğretilecek konunun kolay ve kalıcı bir şekilde öğrenilmesini sağlamaktır. Bu nedenle, eğitsel medyanın basit ve anlaşılır olması önemlidir. Öğrenci tarafından kolaylıkla anlaşılacak ve kullanılacak eğitsel medya seçimleri, etkili öğrenme için kritik öneme sahiptir.⁵⁴ Ders esnasında öğrencinin eğitsel

⁵² Serkan Şendağ (ed.), *Öğretim Teknolojileri: Etkili ve Eğlenceli Öğrenme Deneyimi Tasarım Rehberi* (Ankara: Nobel, 2019), 339.

⁵³ Alfred North Whitehead, *Eğitimin Amaçları Eğitimde Reform Çağrısı*, çev. Hasan Ünder - Raşit Çelik (Fol Kitap, 2020), 16.

⁵⁴ İnce, *Din Kültürü Ahlak Bilgisi ve İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojisi ve Materyal Kullanımına İlişkin Görüşleri*, 30.

medyayı kullanmak için fazla zaman harcaması gerekiyorsa bu durum öğrencinin dikkatinin dağılmasına neden olabilir.⁵⁵

KÖ3, eğitsel medyanın seçiminde kullanım kolaylığının önemli bir faktör olduğunu vurgulamış ve "...kullanım kolaylığı etkili." ifadesini kullanmıştır. KÖ2 ise, kullanım yetkinliğinin bulunmaması durumunda ortaya çıkabilecek olumsuzlukları şu şekilde dile getirmiştir: "Din Kültürü dersinde akıllı tahtayı çok rahat kullanıyorum. Ama bu kullanılmadığında çok büyük sıkıntılara yol açabiliyor. Mesela şöyle diyelim o hafta öğrenciler ders işlemek istemiyor olabilirler. En ufak örneği siz akıllı tahtanın altındaki tuşlarda aktif ve pasif tuşları var. Bunu bilmeyen öğretmenler var. Çocuk geliyor dokunmatığı pasif yapıyor. Hoca geliyor dokunmatığı dokunuyor dokunuyor açmaya çalışıyor kapatmaya çalışıyor ama bir türlü o aşağıdaki aktif tuşuna basmak aklına gelmiyor. Çünkü bilmiyor. Çocuklar bir ders boyunca öğretmenlerin akıllı tahtaya açıp kapatmasını bekliyorlar."

Bu nedenle, öğretmenlerin belirli yetkinliklere sahip olması gerekmektedir. Aynı zamanda, ders süresinin eğitsel medyayı kullanmayı öğrenmek için harcanmaması adına, kullanım kolaylığı yüksek eğitsel medyaların tercih edilmesi önemlidir. Eğitsel medya, bir amaç değil araçtır. Dolayısıyla, kullanım kolaylığı eğitsel medya seçiminde dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. Sections modelinde "kullanım kolaylığı" aşaması bulunmaktadır. Bu aşama örneklem grubunun dikkat ettiği son kriter olan ve aynı ismi taşıyan "kullanım kolaylığı" kriteri ile örtüşmektedir.

Genellikle kullanım kolaylığı, öğrenci perspektifinden ele alınırken, bu araştırmaya katılan öğretmenler, kullanım kolaylığını öğretmen açısından da değerlendirmiştir. Teknolojiye erişimin ve kullanımının neredeyse zorunlu olduğu hatta kullanmama seçeneğinin bulunmadığı bir dönemde yaşamaktayız. Öğrencilerin teknolojiye duyarlılığı ve ilişkileri, yetişkinlere kıyasla daha gelişmiş bir seviyededir. Bu durumda, okul derslerine teknolojiyi ve eğitsel medyaları entegre etmek avantajlı bir hale gelmektedir. Ancak, öğrencilerin bu alandaki yetkinliği, öğretmenlerin daha az bilgi sahibi olduğu durumlarda, öğretmen ve öğrenci rollerinin değişmesine neden olabilir. Bu durum, öğrencilerin öğretmenlerine bakış açısını değiştirebilir. Araştırmadaki öğretmenlerin kullanım kolaylığına vurgu yaparken dikkat çektikleri noktalardan biri de bu durumdur.

Yorumlar

Öğretmenlere yöneltilen "Sections modelini hakkında bilginiz var mı?" sorusu karşısında bu modeli daha önce duymadıkları tespit edilmiştir. Ancak öğretmenlerin eğitsel medya seçiminde dikkat ettikleri hususlar incelendiğinde bu seçim rehberindeki yukarıda belirtildiği gibi bazı noktaları kullandıkları görülmektedir. Bu alanda yapılan başka çalışmalarla bu çalışmanın verileri örtüşmektedir.

İnce'nin (2021) yüksek lisans araştırmasında, öğretmenlerin öğretim teknoloji tasarımı ve uygulama süreçlerini nasıl gerçekleştirdikleri incelenmiş, ayrıca tasarım ve seçim aşamasında dikkat ettikleri faktörleri değerlendirilmiştir. Örneklem grubunun vermiş olduğu cevapların içerik analizini yapan İnce'nin çalışmasında; öğrenciye görelilik, dikkat çekicilik, konuya/kazanıma uygunluk maddeleri bu çalışma ile örtüşmektedir. Ancak İnce'nin ders süresi, içeriğin eğlenceli ve öğrenciyi aktif kılma potansiyeli, maliyeti,

⁵⁵ Bates, *Dijital Çağda Öğretim*, 381.

sağlamlığı ve kullanılabilirliği gibi bu araştırmadaki örneklem grubunun vurgulamadığı farklı yaklaşımlar da ortaya çıkmıştır.⁵⁶

Korkmaz'ın (2018) "İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Materyal Geliştirme Durumları" başlıklı çalışmasında, meslek dersleri öğretmenlerinin materyal hazırlarken hangi faktörlere dikkat ettiklerini incelenmiştir. Korkmaz'ın çalışmasında yer alan; konuya uygunluk, öğrenci özellikleri ve dikkat çekicilik gibi unsurlar, bu çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir.⁵⁷

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün 2014 yılında yayımladığı Din Öğretimi Materyal Geliştirme Kılavuzu'nda, materyal hazırlığı ve seçiminin doğru yapıp yapılmadığını tespit edilmesi için yedi temel soru önerilmiştir. Bu sorular arasında yer alan "öğrenci özelliklerine uygun mu?", "konuya anlamlı bir katkıda bulunuyor mu?" ve "hazırlanması, seçilip kullanılması için harcanacak zaman, çaba ve paraya değer mi?" soruları bu çalışmanın örneklem grubunun eğitsel medya seçim kriterleri ile örtüşmektedir.⁵⁸

Senemoğlu (2020) ise "Gelişim Öğrenme ve Öğretim" adlı eserinde materyal seçiminde dikkate alınması gereken üç ana kriter belirlemiştir. Bunlar arasında ilk sırada hedef kazanımlara uygun olması yer alır ki bu araştırmadaki konuya uygunluk kriteri ile örtüşmektedir. İkinci kriter, öğrenci özelliklerine uygunluktur ki bu da öğrencilerin hazırbulunuşluğu gözetken bu çalışmayla paraleldir. Üçüncü kriter pratik olmasıdır. Pratiklik materyalin kolay erişilebilirliği ve kullanım kolaylığıdır. Bu çalışmadaki "kullanım kolaylığı" bölümüyle uyumludur. Buna ek olarak, Senemoğlu'ndan ayrı olarak bu çalışmanın örneklem grubu materyalin dikkat çekici olması gerektiğini belirtmiştir.⁵⁹ Bu alanda yapılan farklı çalışmaların örneklem gruplarının belirtmiş olduğu kriterler bu çalışmanın örneklem grubunun seçim kriterleri ile örtüştüğü görülmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen veriler Sections modeli ile öğretmenlerin arasındaki önemli bağlantılar ve farklılaşmalar gözler önüne sermektedir. Benzerlikler kadar farklılaşmalarında incelenmesi gerekmektedir. Üç kriterin dışında kalan beş kriter öğretmenlerce dile getirilmemiştir. Bu unsurlar arasında maliyeti, etkileşimi, kurumsal konular, ağ oluşturma, güvenlik ve mahremiyet yer almaktadır. Bu faktörlerin ifade edilmemesinin nedeni, bu konuyla ilgili özel bir soru sorulmamış olması ya da bu noktalara yeterince önem verilmemesi olabilir. Ancak diğer çalışmalardaki farklı hususlar Sections modelinin diğer kriterlerinin de farklı öğretmenler tarafından kullanıldığı göstermektedir. O halde diğer çalışmalarla beraber örneklem grubunun yanıtları incelendiğinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri Sections modelinin bazı aşamalarını eğitsel medya seçimi yaparken dikkate almaktadır sonucuna ulaşabiliriz.

Örneklem grubu ve benzer araştırmalardaki bu ortak noktalardan yola çıkarak Sections modelinin din öğretiminde kullanılabileceği değerlendirilebilir. Eğitsel medya seçimi

⁵⁶ İnce, *Din Kültürü Ahlak Bilgisi Ve İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojisi Ve Materyal Kullanımına İlişkin Görüşleri*.

⁵⁷ Mehmet Korkmaz, "İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Materyal Geliştirme Durumları", *Bilimname* 2018/35 (30 Nisan 2018), 175-216.

⁵⁸ *Din Öğretiminde Materyal Geliştirme Kılavuzu*, thk. Zeliha Karaağaç - Hasan Topal (Ankara: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, 2014).

⁵⁹ Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*.

noktasında öğretmenlerin eğitim hayatında verilen bazı dersler ile kazanımlar elde etmeleri istense de pratik boyutta eğitsel medyanın seçimi zorlayıcı bir durum olmaktadır. O halde öğretmenlerin işini daha kolaylaştıracak ve doğru seçim yapmasını sağlayacak bir rehber modelin kullanılması faydalı olabilir. Sections modeli rehber alınarak din öğretiminin kendi doğası ekseninde değişiklikler yapılarak kullanılabilir.

Tartışma ve Sonuç

Öğretmenlerin eğitsel medya kullanımı, eğitim sürecine önemli katkılar sağlamaktadır. Eğitsel medya, öğrencilerin derslere odaklanmalarını, kalıcı öğrenme sağlamalarını, öğrenirken eğlenmelerini ve öğrenmeyi somutlaştırmalarını kolaylaştırır. Ancak, eğitsel medya kullanımı her zaman istenilen düzeyde sonuçlar vermeyebilir. Eğitsel medyanın etkili olabilmesi için doğru zamanda, doğru kişilere ve doğru yöntemlerle uygulanması gerekmektedir. Bu koşullar sağlanmadığında, eğitsel medya kullanımının faydaları sınırlı kalacaktır. Dolayısıyla, öğretmenlerin doğru medya türünü ve eğitsel medyayı seçmesi ve etkili bir şekilde kullanması büyük önem arz etmektedir.

Bu araştırma, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin eğitsel medya seçiminde dikkate aldıkları kriterleri ve bu kriterlerin Tony Bates'in Sections modeli ile örtüşme derecesini incelemeyi amaçlamıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak gerçekleştirilen nitel araştırma sonucunda, öğretmenlerin eğitsel medya seçiminde dikkate aldıkları dört ana kriter belirlenmiştir: Öğrencinin hazırbulunuşluğu, dikkat çekicilik, konuya uygunluk ve kullanım kolaylığı. Bu kriterler, Sections modelinin öğrenci, kullanım kolaylığı ve öğretim süreci aşamaları ile örtüşmektedir.

Araştırmanın bulguları, örneklem grubundaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin Tony Bates'in belirlediği eğitsel medya seçim rehberindeki bazı noktaları uyguladıklarını ortaya koymuştur. Öğretmenler, eğitsel medyanın öğrencilerin derslere ilgisini artırmada ve kalıcı öğrenmeyi sağlamada önemli bir araç olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin eğitsel medyayı etkili kullanma becerilerinin geliştirilmesi, eğitsel medyanın başarısını artırmada kritik bir rol oynamaktadır. Öğretmenlerin bu konudaki eğitim ve destek ihtiyaçları, eğitsel medyanın daha etkili kullanılmasına olanak tanıyacaktır. Bu durum, eğitimde teknoloji entegrasyonunun öğretmen eğitimi programlarına dahil edilmesi gerekliliğini de ortaya koymaktadır.

Bu araştırma, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin, Sections modelinin üç aşamasını (öğrenci, kullanım kolaylığı, öğretim süreci) eğitsel medya seçiminde dikkate aldıklarını göstermektedir. Bu sonuç, Sections modelinin din öğretimi alanında da etkili bir rehber olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin eğitsel medya seçiminde öğrenci hazırbulunuşluğu, dikkat çekicilik, konuya uygunluk ve kullanım kolaylığı gibi faktörleri dikkate almaları, eğitimde verimliliği artırma potansiyeline sahiptir. Bu çalışma, öğretmenlerin medya seçimi süreçlerini daha bilinçli ve etkili hale getirmeleri için Sections modelinin de pratik bir araç olabileceğini önermektedir. Öğretmenlerin bu kriterlere dikkat etmeleri ve bu kriterlerin Sections modeli ile uyum göstermesi, modelin din öğretimi alanında kullanılabilirliğini desteklemektedir.

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	<p>* Bu çalışma Muhammed Ali Yazıbaşı danışmanlığında 28.09.2023 tarihinde tamamladığımız “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Medya Seçimi ve Sections Modelinin Uygulanabilirliği (Kahramankazan Örneği)” başlıklı yüksek lisans tezi esas alınarak hazırlanmıştır.</p> <p><i>*Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.</i></p> <p>*Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etiği Kurulu Başkanlığının 08.12.2023 Tarih, 20-125 Nolu kararı ile Etik Kurul Kararı alınmıştır.)</p>
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	turkiyeilahiyat@gmail.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Yazar Katkıları (Makale Çift veya Üç Yazarlı olduğu taktirde)	<p>Çalışmanın Tasarlanması: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30)</p> <p>Veri Toplanması: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30)</p> <p>Veri Analizi: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30)</p> <p>Makalenin Yazımı: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30)</p> <p>Makale Gönderimi ve Revizyonu: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30)</p>
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	<p>*This article is extracted from my master thesis/doctorate dissertation entitled “Religious culture and ethics teachers’ educational media selection and applicability of sections model”, supervised by Muhammed Ali Yazıbaşı (Master’s Thesis/Ph.D. Dissertation, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Ankara, 2023).</p> <p><i>*It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</i></p> <p>*Ankara Yıldırım Beyazıt University Rectorate, social sciences and humanities Ethics Committee Decision was taken with the decision dated 08.11.2023, numbered 20-125 of the Presidency of the Publication Ethics Committee.)</p>
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	turkiyeilahiyat@gmail.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Author Contributions (If the article is written by two or three authors)	<p>Design of Study: 1. Author (%40), 2. Author (%30)</p> <p>Data Acquisition: 1. Author (%40), 2. Author (%30)</p> <p>Data Analysis: 1. Author (%40), 2. Author (%30)</p> <p>Writing up: 1. Author (%40), 2. Author (%30)</p> <p>Submission and Revision: 1. Author (%40), 2. Author (%30)</p>

Kaynakça / References

- Akyürek, Süleyman. *Din Öğretimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 8. Baskı., 2019.
- Alpar, Demet vd. "Öğrenci Merkezli Eğitimde Eğitim Teknolojileri Uygulamaları". *HAYEF Journal of Education* 4/1 (23 Mart 2012). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhayefd/issue/8786/109853>
- Balci, Ali. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Pegem Akademi Yayıncılık, 2015.
- Baltacı, Ali. "İslam Eğitim Tarihinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Kullanımı: Tarihsel Bir Analiz". *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12 (31 Aralık 2018), 75-98.
- Bates, Tony. *Dijital Çağda Öğretim*. çev. Esra Öztürk - Zeki Tuman. Ankara: Açık Mektep, İkinci Baskı., 2020. <http://acikderskitabi.com/dijital/>
- Cafoğlu, Zuhal (ed.). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2007.
- Cevizci, Ahmet. *Eğitim sözlüğü*. İstanbul: Say, 2010.
- Creswell, John W. *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. çev. Selçuk Beşir Demir. Ankara: Eğiten Kitap, 3. Baskı., 2017.
- Demirel, Özcan. *Öğretme Sanatı*. Pegem Akademi Yayıncılık, 2006.
- Demirel, Özcan - Eralp Altun (ed.). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 6. Baskı., 2012.
- Eyüboğlu, Yiğit Can - Çelik, Aslı. "Din Eğitiminde Araç Olarak Müzikal Materyal Tasarımı". *Akademik Sanat* 17 (31 Aralık 2022), 1-26.
- Göğüş, Aytaç - Yetke, Şebnem. "Öğretme Yöntemlerinin Çeşitlendirilmesi ile Öğrenci Motivasyonunun Artırılması: İngilizce Dersi Öğretmen Liderliği Örneği". *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 27/2 (01 Ağustos 2014), 283-306. <https://doi.org/10.19171/uuefd.47578>
- Güneş, Adem. "Din Eğitiminde Materyal Kullanımı". *Din Eğitimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık, 3. Basım, 2021.
- Güngör, Özcan (ed.). *Bilimsel Araştırma Süreçleri Yöntem, Teknik ve Etiğe Giriş*. Ankara: Grafiker Yayınları, 1. Baskı., 2018.
- İnce, Betül. *Din Kültürü Ahlak Bilgisi Ve İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojisi Ve Materyal Kullanımına İlişkin Görüşleri*. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Kolektif. *Eğitimde Üretim Tabanlı Çalışmalar İçin Nitel Araştırma Yöntemleri*. ed. M. Yaşar Özden - Levent Durdu. Ankara: Anı Yayıncılık, 1. Baskı., 2016.
- Komiyon. *Pedagojik Formasyon İçin Öğretim İlke Ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık, 3. Baskı., 2017.
- Konuk, Nebiye - Güntaş, Selime. "Sosyal Medya Kullanımı Eğitimi Ve Bir Eğitim Aracı Olarak Sosyal Medya Kullanımı". *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries* 3/4 (31 Ağustos 2019), 1-25.

Korkmaz, Mehmet. "Din Dersi Öğretmenlerinin Bir Öğretim Materyali Olarak Filmleri Kullanma Durumları". *Bilimname* 2017/33 (29 Mayıs 2017), 35-66. <https://doi.org/10.28949/bilimname.345561>

Korkmaz, Mehmet. "İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Materyal Geliştirme Durumları". *Bilimname* 2018/35 (30 Nisan 2018), 175-216. <https://doi.org/10.28949/bilimname.380607>

M.E.B. *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri* (2017).

Merriam, Sharan B. *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. ed. Selahattin Turan. çev. Kolektif vd. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2009.

Russell, Bertrand. *Eğitim Üzerine*. çev. Alişan Uğur. Cem Yayınevi, 2020.

Scott, David - Morrison, Marlene. *Eğitim Araştırmasında Temel Fikirler ve Kavramlar*. çev. Ümit Tatlıcan. İstanbul: Sentez Yayınları, 1. Baskı., 2016.

Senemoğlu, Nuray. *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık, 27. Baskı., 2020.

Sever, Ramazan. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık, 3., Baskı Basım, 2017.

Şahin, İsmet. "Küreselleşme, Dijital Teknoloji Ve Eğitim'de Yeni Yaklaşımlar". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 1/4 (01 Aralık 2003), 0-0.

Şendağ, Serkan (ed.). *Öğretim Teknolojileri: Etkili Ve Eğlenceli Öğrenme Deneyimi Tasarım Rehberi*. Ankara: Nobel, 1. Baskı., 2019.

Tekin, Halil. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi, 26. Baskı., 2016.

Whitehead, Alfred North. *Eğitimin Amaçları Eğitimde Reform Çağrısı*. çev. Hasan Ünder - Raşit Çelik. Fol Kitap, 2020.

Yanpar Yelken, Tuğba. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık, 14. Baskı., 2017.

Yaşlı, Muhammed Emin. *Ortaöğretim Kurumları 9. Ve 10. Sınıf Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Nitelikli Materyal Ve Verimliliğe Olan Etkisi (Konya İl Merkezi Örneği)*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2007.

Yorulmaz, Bilal. "Teknoloji Destekli Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinin Öğrenci Başarısı ve Kalıcılığına Etkisi". *Değerler Eğitimi Dergisi* 3/10 (01 Temmuz 2005), 113-138.

Din Öğretiminde Materyal Geliştirme Kılavuzu. thk. Zeliha Karaağaç - Hasan Topal. Ankara: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, 2014.

"Dr. Tony Bates ile Covid-19 sonrası açık üniversitelerin rolü ve geleceği konuşuldu". Erişim 04 Haziran 2024. <https://gazete.anadolu.edu.tr/kampus/40636/dr-tony-bates-ile-covid-19-sonrasi-acik-universitelerin-rolu-ve-gelecegi-konusuldu>